

López Martínez, Mª Sol (1993): *O complemento directo con preposición a en galego*. Santiago, Universidade (Anexo nº 36 de *Verba*, Anuario Galego de Filoloxía).

O traballo que presentamos nestas liñas posúe, ó noso modo de ver, unha importancia notoria na descrición da sintaxe do galego. En efecto, a análise do comportamento do complemento directo con preposición *a* resulta especialmente relevante dada a non coincidencia de solucións que se produce entre as linguas románicas do noso contorno -castelán, portugués- con respecto á presenza ou ausencia desta unidade, así como ós casos en que a preposición se considera simplemente optativa ou ben esixida. O establemento do nivel e condicións de uso da preposición na nosa lingua resulta necesario non só para o posible emprego do trazo como marca de distancia entre o galego e outros sistemas próximos, senón tamén para a súa utilización en traballos de alcance menos teórico, como a realización de traducións ou a didáctica da lingua. Neste contexto de necesidade xorde o traballo da profesora López Martínez, ambicioso en extremo, dado que se propón describi-la presenza e evolución da preposición *a* con complemento directo desde os primeiros textos galegos ata a actualidade.

A exposición ábrese cunha breve introducción xeral dedicada ó concepto de complemento directo na que se evita entrar de cheo no debate teórico, cuestión que podería levar demasiado lonxe a investigación e que, en calquera caso, queda fóra dos obxectivos do estudo. A continuación procédese a describi-la situación das distintas etapas da lingua en canto á presenza da estrutura preposicionada.

Na organización expositiva da análise obsérvase unha certa diferenciación entre a presentación pola que se opta no tratamento do material medieval e a que se utiliza nas épocas posteriores. Así, para a primeira etapa emprégase como criterio pertinente de ordenación interna o xénero a que pertencen as distintas obras, e diferéncianse os resultados obtidos na análise do verso, da prosa de creación e da prosa notarial. A relativa escaseza de textos en galego deste momento cronolóxico obriga a utiliza-la totalidade dos mesmos como fonte de exemplos. Na análise das etapas posteriores da lingua esta organización substitúese pola estruturación dos datos en función da autoría dos distintos textos. A maior abundancia de obras deste período obriga a un amplo proceso de selección das mesmas. Aínda que a representatividade dos creadores escollidos está fóra de toda dúbida, bótase en falta a análise da lingua oral contemporánea, especialmente se temos en conta a existencia de material transcrito que sería útil investigar.

As conclusións a que chega a autora parecen perfectamente xustificadas en cada caso a través de gran cantidade de exemplos que se insiren no traballo. Así mesmo, xunto ás porcentaxes absolutas que indican a presenza e ausencia da preposición en cada obra achéganse datos complementarios acerca do comportamento do complemento directo de acordo coa clase de palabras a que pertence o núcleo da frase nominal termo: pronome persoal, pronome non persoal, subs-

tantivo propio ou substantivo común. Este factor revélase como maximamente pertinente na xustificación da maior ou menor permeabilidade dos distintos complementos á hora de admitiren a preposición. Certos exemplos que escapan á regularidade xeral son pormenorizadamente discutidos por se responden ós factores detectados como propiciantes de presencias anómalas de preposición: ruptura da ordenación lineal característica da cláusula, énfase, paralelismos sintácticos, etc.

A partir deste breve resumo, simplemente orientativo, cremos que é posible deduci-lo rigor e a exhaustividade que caracterizan a análise do problema efectuada pola autora. Trala descrición do uso e frecuencia da preposición *a* no complemento directo, o traballo deriva cara a unha cuestión teórica de fondo: a explicación -panormánica- do fenómeno. Reprodúcense as teorías manexadas con maior frecuencia, discútese pormenorizadamente cada unha delas e fórmulase con posterioridade unha hipótese persoal.

De acordo coa interpretación da autora, a xustificación máis plausible do fenómeno ten a súa raíz na evolución dos clíticos de dativo e acusativo de terceira persoa, sometidos a unha alternancia constante nalgúns esquemas clausais que desembocou na confusión parcial entre as funcións de complemento directo e indirecto. Como xustificación da hipótese analízase o comportamento de certos verbos problemáticos na lingua medieval -mandar, aconsellar, obedecer, servir...- e subliñase a importancia da confusión de clíticos no avance da preposición. Non se descarta, así mesmo, a actuación xeneralizadora de factores sinalados xa de vello pola lingüística románica, e o fenómeno acaba por ser visto como o resultado dunha interacción de procesos simultáneos na súa cronoloxía pero pertencentes a diferentes niveis da análise lingüística.

A última sección do traballo supón un proceso alternativo de exposición dos feitos lingüísticos, centrado na investigación pormenorizada da influencia do factor categorial sobre o fenómeno de expansión da preposición. Se con anterioridade se insinuara a pertinencia da clase de palabras que funciona como núcleo do termo da frase preposicional, agora esta cuestión aparece sometida a unha detida análise diacrónica. As conclusións permiten establecer unha escala de esixencia da preposición no complemento, desde a practicamente automatizada presenza da mesma cando se trata dun pronome tónico á opcionalidade plena nos substantivos comúns.

Como conclusión e no marco da necesidade de estudo e decisión gramatical sobre o problema, a hipótese explicativa desenvolvida pola autora resulta plausible e non gratuíta, e permite que da mesma se desprendan algúns criterios normativos de utilidade innegable. Certamente, moitos outros estudos de detalle son necesarios, aínda que cremos fundamental a existencia dunha descrición básica e ampla que servirá como marco xeral para os posteriores debates sobre a cuestión.

CARME SILVA DOMÍNGUEZ